

De vaste commissie voor Financiën heeft op 6 oktober 2016 een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Financiën over zijn brief van 11 juli 2016 over uitvoering moties en toezegging inzake bijzonder beheer (Kamerstuk 32 031, nr.134).

De voorzitter van de commissie,
Duisenberg

De adjunct-griffier van de commissie,
Van den Eeden

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief met betrekking tot de uitvoering moties en toezegging inzake bijzonder beheer. De leden van de VVD-fractie hebben daarover nog de volgende vragen.

De leden van de VVD-fractie hebben er eerder op aangedrongen dat banken en mkb-belangenorganisaties afspraken maken over wat beide partijen van elkaar mogen verwachten als het gaat om bijzonder beheer. De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) hebben onlangs de «handreiking bijzonder beheer» gepresenteerd. Deze is in overleg met ONL en MKB-Nederland opgesteld. Dat is een goed begin, ook al was het mooier geweest als het document mede was ondertekend door deze partijen. Op verzoek van de leden van de VVD-fractie is toegezegd om na een redelijke periode te evalueren hoe de handreiking in de praktijk werkt.

Zorgpunt bij veel ondernemers is het indienen van klachten door ondernemers die in bijzonder beheer zitten. Het kan niet zo zijn dat ondernemers afgerekend worden op het feit dat ze een klacht indienen bij de bank. Uit onderzoek van de AFM kwam ook naar voren dat klanten in bijzonder beheer nog regelmatig afzien van het melden van klachten. Hoe is dat geborgd? De NVB geeft aan dat ze met haar leden de klachtenprocedure van de verschillende banken de afgelopen periode onder de loep heeft genomen. Tot welke verbeteringen en/of aanpassingen heeft dat geleid, naast de aanbeveling van EY om klanten actiever te wijzen op de mogelijkheden om de klacht in te dienen en de wijze van afhandeling?

De NVB geeft aan de komende jaren met haar leden andere punten tegen het licht te houden: de overgang naar bijzonder beheer en uitleg over eventuele extra kosten bij bijzonder beheer. De communicatie met en informatievoorziening richting de ondernemers is van cruciaal belang. Wanneer kan de NVB dit afgerond hebben? En hoe wordt de Tweede Kamer hierover geïnformeerd?

De AFM zal middels een vervolg op haar verkenning Bijzonder Beheer monitoren of haar aanbevelingen uit 2015 zijn opgevolgd door de banken en daarmee het gewenste effect sorteren. Wanneer gaat de AFM hierover rapporteren? Kan de Minister toezeggen dat dit gebeurt in 2016? Zo nee, waarom niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief van de Minister van Financiën over de uitvoering van moties en toezeggingen ten aanzien van het bijzonder beheer. Deze leden zijn van mening dat banken ook ten aanzien van het bijzonder beheer naar klanten toe een zorgplicht hebben en daarom altijd in het klantbelang moeten handelen. Hier hoort bij dat rentes redelijk zijn en dat de klant hierover helder wordt geïnformeerd. Zij hebben hierover nog wel enkele vragen.

De leden van de PvdA-fractie lezen in de brief dat de NVB de Handreiking Bijzonder Beheer op dit moment evalueert, alsmede dat de AFM in vervolg op eerder onderzoek bekijkt of banken hun klanten voldoende inzicht geven in hun kredietdossier. Als eerste vragen deze leden of de handreiking Bijzonder Beheer ook op enige manier juridisch af te dwingen is. Ook vragen zij aan welke juridische vereisten het bijzonder beheer door banken in het algemeen moet voldoen. Tot slot vragen zij de Minister of

hij bereid is bindende afspraken te maken met de sector wanneer uit verschillende evaluaties blijkt dat banken zich niet committeren aan gemaakte afspraken ten aanzien van het bijzondere beheer, of informatievoorziening aan klanten.

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat er in de breedte aandacht moet zijn voor renteopslagen bij alle soorten kredieten. Deze leden constateren dat er nog altijd veel onduidelijkheid is bij het opleggen van renteopslagen. Daarom vragen deze leden of de Minister voelt voor het wettelijk inkaderen en afbakenen van de renteopslagen voor het mkb om te voorkomen dat banken te hoge opslagen kunnen rekenen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de fractie van de SP hebben met interesse kennisgenomen van de brief van de Minister over de uitvoering van moties en toezeggingen inzake bijzonder beheer. Echter, leven er bij deze leden nog enkele vragen.

Kan de Minister een update geven over de evaluatie en opvolging van de Handreiking Bijzonder Beheer van de NVB? Wij zouden hier na de zomer meer over horen. Het is nu na de zomer, maar klopt het dat we hierover nog niks vernomen hebben?

Deze leden hebben eerder aandacht gevraagd voor een goede informatievoorziening naar de klant in een bijzonder beheer traject toe. Ook hebben zij er op gewezen dat duidelijk zou moeten zijn wat de criteria zijn voor in bijzonder beheer plaatsing en dat er geen extra kosten in rekening gebracht zouden mogen worden in bedrijven in bijzonder beheer, zoals bijvoorbeeld kosten voor onafhankelijke deskundigen/taxateurs. In dat kader vragen deze leden aan de Minister wanneer de AFM met het vervolg op haar verkenning Bijzonder Beheer uit 2015 komt, zodat ook echt gemonitord kan worden of de hierboven genoemde punten verbeterd/aangepast zijn door de banken.

Vervolgens vragen de leden van de SP-fractie de Minister of hij het eens is met de stelling dat banken in Nederland een buitenproportioneel sterke positie hebben bij faillissement vanwege de vele pandrechten die zij bedingen, zoals in het RTL- nieuwsbericht: «Positie banken bij faillissement buitenproportioneel»¹, viel te lezen.

Klopt het, vragen deze leden aan de Minister, dat banken met pandrechten reeds voor het bankroet al stoppen met het zoeken naar nieuwe geldschietters, of niet meer met andere crediteuren praten over een mogelijk akkoord? In hoeverre zorgt dit ervoor dat ondernemers hun eigen bedrijf minder gemakkelijk kunnen redden?

En klopt het tevens dat banken kunnen weigeren om de declaraties te voldoen van de door ondernemers zélf ingeschakelde bankonafhankelijke specialisten? Vindt de Minister ook dat dit de ondernemersvrijheid beperkt en daardoor veel onnodige (maatschappelijke) schade kan berokkenen?

Is bij de Minister bekend in hoeveel procent van alle faillissementen de banken zoveel naar zich toe trekken dat er niet voldoende geld is om de kosten van het faillissement te kunnen betalen? Wat gaat hij aan deze problematiek doen?

¹ <http://www.rtlnieuws.nl/geld-en-werk/positie-banken-bij-faillissement-buitenproportioneel>

Is bij de Minister bekend of het voorkomt bij faillissementen dat het geld voor de curatoren op is waardoor zij bijvoorbeeld geen rommel op kunnen ruimen, gevaarlijke stoffen kunnen laten verwijderen of uit kunnen zoeken of er fraude is gepleegd? Zo ja, wat gaat hij er aan doen om dit op te lossen? Zo nee, is de Minister bereid in kaart te brengen hoe vaak zich een dergelijke situatie bij faillissement voordoet?

Klopt het dat door de toename van pandrechten bij banken de laatste jaren er ook een toename heeft plaatsgevonden in het aantal rechtszaken rondom faillissementen?² Vindt de Minister het wenselijk dat bij faillissementen vaker de gang naar de rechter wordt gemaakt door de sterkere positie die banken innemen? Zo nee, wat gaat hij hier aan doen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister over bijzonder beheer. Deze leden vragen al langere tijd aandacht voor dit onderwerp en zij zijn verheugd dat bijzonder beheer bij banken inmiddels grote maatschappelijke en politieke aandacht heeft gekregen. Over de brief en de ontwikkelingen hebben zij enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie vragen de Minister te reageren op de brief d.d. 3 oktober 2016 van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), over de wijze waarop banken zijn omgegaan met de verbeteringen in bijzonder beheer.

De leden van de CDA-fractie verwijzen naar de motie Ronnes-Koolmees (Kamerstuk II 2015/16, 31 311, nr. 155), en vragen naar hoe de in die motie genoemde punten nu zijn verankerd in de eigen interne (werk)processen van banken. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de onderbouwing van eerder opgelegde kostenmaatregelen, waarbij banken hebben aangegeven bereid te zijn terug te gaan in de tijd voor zover het verzoek redelijk en uitvoerbaar is. De NVB zegt hier over dat deze punten als aanbevelingen reeds zijn opgenomen in de Handreiking Bijzonder Beheer en dat de banken gecommiteerd zijn om hier opvolging aan te geven. Waaruit blijkt dit, vragen deze leden. Zij zouden graag eerst een positieve beoordeling, blijkend uit de nog te ontvangen AFM-rapportage over bijzonder beheer, ontvangen alvorens zij deze motie als afgedaan beschouwen. Hierbij vragen deze leden of de Minister kan aangeven wanneer het vervolg op de verkenning uit 2015 zal worden gepubliceerd.

De leden van de CDA-fractie zijn blij dat de banken aangeven de problemen met bijzonder beheer serieus te nemen. Zij waarderen de maatregelen die worden genomen, maar zien hierin wel het bewijs dat het eerder dus wel mis ging bij bijzonder beheer. Is de Minister dit met deze leden eens? Hierop volgend vragen deze leden naar wat getroffen ondernemers moeten, die eerder werden getroffen door in rekening gebrachte kosten die niet goed onderbouwd waren. Of ondernemers waar niet goed aan was duidelijk gemaakt wat het betekende om in bijzonder beheer te zitten. Of ondernemers die zelfs hun bedrijf moesten beëindigen als gevolg van niet onderbouwde rente-opslagen, in rekening gebrachte kosten of anderszins niet goed onderbouwde procedures. Wordt deze ondernemers geen onrecht aangedaan, vragen deze leden. En zo ja, wat is de Minister voornemens om hier aan te doen?

² <https://fd.nl/economie-politiek/1169028/pandrechten-leiden-tot-meer-rechtszaken-bij-faillissement>

De leden van de CDA-fractie vragen naar de mogelijkheid van banken om kosten voor zakelijke producten automatisch af te schrijven van de rekening van haar klanten. Deze leden wijzen er op dat kosten in rekening gebracht door banken, waarbij de ondernemer nog vragen heeft of zelfs de kosten betwist, niet automatisch zouden moeten worden afgeschreven van de rekening van de ondernemer. Waarom gebeurt dit wel, vragen deze leden. Zou een rekeninghouder niet bijvoorbeeld zelf de kosten voor een in rekening gebrachte taxatie, of van een rente-opslag vooraf moeten goedkeuren? Is de Minister bereid hier met de banken over in gesprek te gaan?

Tenslotte vragen deze leden naar de analyse van de AFM over renteopslagen bij mkb-kredieten. Zijn er reeds eerste resultaten, vragen deze leden. En op welke wijze worden de bevindingen meegenomen in de keuzes van het toezicht

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister inzake bijzonder beheer. De leden stellen graag een aantal vragen.

De leden zien de Handreiking bijzonder beheer van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) als een goed startpunt om ervoor te zorgen dat ondernemers goed geïnformeerd worden als zij in een bijzonder beheer traject terecht komen. Inmiddels is het na de zomer en zijn de leden benieuwd hoe de banken invulling hebben gegeven aan de Handreiking. Wanneer verwacht de Minister de evaluatie van de NVB aan de Kamer toe te zenden?

In 2015 heeft de AFM aanbevelingen gedaan naar aanleiding van de verkenning bijzonder beheer. De aanbevelingen bevatten onder andere het onderbouwen van kostenverhogende maatregelen en het verbeteren van de informatievoorziening. De NVB concludeert dat banken de informatieverstrekking aan klanten in bijzonder beheertrajecten verbeterd hebben en deze nog verder zullen verbeteren naar aanleiding van de Handreiking. Kan de Minister deze conclusies toelichten? Is er ook aan klanten van banken gevraagd of zij de conclusies van de NVB delen? Begin 2017 zal de AFM de bevindingen presenteren over in welke mate banken de verbeterplannen hebben doorgevoerd. Welke partijen worden betrokken bij het monitoren van de uitvoering van de verbeterplannen? Worden ook klanten van banken die in bijzonder beheer betrokken bij deze monitoring?

De leden lezen dat banken bereid zijn terug te gaan in de tijd om eerder opgelegde kostenmaatregelen te onderbouwen zolang dit verzoek redelijke en uitvoerbaar is. Kan de Minister toelichten wat er wordt verstaan onder redelijk en uitvoerbaar? Hoe worden deze termen in praktijk gehanteerd? Zijn er signalen dat banken niet bereid waren de eerder genomen kostenmaatregelen te onderbouwen? Zo ja, in welke situaties bleken banken niet bereid eerder genomen kostenmaatregelen te onderbouwen?

De motie van de leden Ronnes en Koolmees stelt dat de Minister zeker moet stellen dat kostenmaatregelen goed onderbouwd worden³. De Handreiking bijzonder beheer kan hier een goed middel voor zijn. Maar de handreiking is niet bindend. Wat doet de Minister als blijkt dat banken zich

³ Kamerstuk 31 311, nr. 155

toch niet aan de Handreiking houden, ondanks dat de NVB aangeeft dat banken zich aan de Handreiking hebben gecommitteerd?